

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

4 Vtrùm sit aliqua simonia iuris humani, & in quibus contractibus ea
cernatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

eximere non potest, neque facere ut liceat, quod eo iure est nefas.

Secundò, Quia hæc permutatio non videtur ullam irreuerentiam continere; nihil enim indecori est, si pacificamur mutuas preces, mutua sacrificia, mutuam operam in audiendis confessionibus, & similibus officijs, ut Sotus ait. Similiter si globali benedicti & rosaria inter se commutentur, etiam habita ratione sanctitatis & benedictionis: non enim iniuria est rei sacræ si cum alia sacra componatur; sed si cum temporalis. Vnde etiam non erit simonia, si duo adulti paciscantur ut se mutuo baptizent; etsi contrarium doceat Richardus supra.

23
Obiectio-
nes.

Sed contra Obijcitur Primò, Matthæi 10. dicitur, *Gratis accepistis, gratis date*; sed is, qui permutat rem sacram cum sacra, non dat gratis: ergo, &c. Ita Adrianus.

Gratis da-
re.

Respondeo, Negando minorem, ad sensum verborum Domini: nam *gratis dare*, est dare sine mercede vel pretio temporalis, ut colligitur ex verbis sequentibus, *Nolite possidere aurum*, &c. Ita Hieronymus, Chrysostomus, & Glossa in hunc locum Matthæi, & alij Patres.

Obijcitur Secundò, Qui permutat hoc modo rem spiritalem pro spirituali, insinuat suo facto se eius habere dominium, cum permutatio dominium transferat: ergo committit irreuerentiam in illam.

Permuta-
tio non ne-
cessario re-
quirit do-
minium.

Respondeo Primò, Negando antecedens: sicut enim is, qui rem spiritalem confert absque permutatione, non testatur per hoc se eius habere dominium, quamvis in alterum eam conferat; sed solum se habere potestatem illam conferendi: ita neque is, qui eam commutat cum alia, indicat se habere dominium, sed solum ius quoddam eam in alterum conferendi, & pro ea aliam exigendi, in qua non dominium propriè, sed simile ius acquiritur.

Secundò, Concesso antecedente, nego consequentiam. certum enim est, nos multarum rerum sacrarum habere dominium; ut earum, quæ in nostris actionibus sitæ sunt, & quarum materia nostra est, ut rosariorum, icuncularum, &c. non tamen idcirco illis quouis modo uti possumus, sed eo, qui non repugnet illarum sanctitati; ut cum inter se commutantur, vnde tale dominium non est villo modo contra reuerentiam ipsis debitam.

Obijcitur Tertio, In commutatione, quæ ex pacto prævio, nascitur obligatio naturalis, quæ quatenus hominem ab aliquo temporali commo-
do impedire potest, & onerosa censetur, est pretio æstimabilis: ergo si licet res spirituales interueniente pacto commutare, dabitur spirituale pro temporali.

Respondeo, Negando consequentiam; si enim ex pacto sit obligatio reciproca, tunc obligatio compensatur cum obligatione. si autem obligatio solum sit ex altera parte; (ut quando alter in præsentem rem tradit, altero se obligante) tunc non traditur res pro obligatione, sed pro re spirituali futura, quam quia alter non potest modo exhibere, obligat se ad eam in futurum; nunc autem nihil dat. Sicut si tibi sumptus aliqui essent faciendi ad rem debitam sistendam præsentem, hi non darentur in solutionem, neque pro re alterius; ita nec obligatio illa datur in solutionem. Denique & illa

obligatio per se spiritualis est, etsi per accidens incommodum aliquod temporale annexum habeat. hoc enim non refert; nam solum habetur ratio rei spiritualis, quam hæc obligatio directè respicit.

D V B I T A T I O I V.

Verum sit aliqua simonia Iuris humani, & in quibus contractibus ea cernatur.

D Vrandus in 4. dist. 25. quæst. 5. & quidam recentiores hunc secuti, existimant nullam esse simoniam solo Iure ecclesiastico introductam. Ratio ipsorum est Primò, Quia circa id, quod non est ex se, sed solum ex prohibitione Iuris est malum, tantummodò potest esse peccatum inobedientiæ, non autem irreligiositatis: nam tota ratio peccati est ex violatione præcepti humani: atqui violatio præcepti humani solum constituit peccatum inobedientiæ. Secundò, Quia Ecclesia suâ prohibitione id, quod non est sacrum, non potest facere sacrum; sed necesse est, si velit facere sacrum, ut adhibeat aliquam benedictionem; & tunc venditio eius erit simonia Iuris diuini, non humani. Addunt tamen, dici simoniam, quia tali contractui constituta sunt pœnæ simoniacorum.

24
Simonia
Durandi.

Respondeo & Dico Primò, Esse aliquam veram & propriè dictam simoniam solo Iure ecclesiastico introductam. est communior sententia Theologorum & Canonistarum in cap. Quæsitum. & cap. Cum olim, de rerum permutatione. ratio est, quia Ecclesia solâ suâ lege & ordinatione potest facere, ut id quod naturâ suâ ob partem temporalem non erat inuendibile, fiat inuendibile, seu inhabile ad venditionem, ob partem spiritalem, seu in reuerentiam rei spiritualis connectæ; non addendo tamen nouam aliquam sanctitatem, vel consecrationem: ergo si quis tunc rem illam pretio venderet, committeret veram simoniam, violando rei illius sanctitatem per contractum. Confirmatur à simili, quia locum sacrum ratione sanctitatis potest suo decreto reddere immunem, ita ut Iudex sæcularis non possit reum inde vi abstrahere; ad eò ut si contra faciat, peccet non solum contra obedientiam, sed etiam contra virtutem religionis & loci sanctitatem: & eum, qui habet ordinem aliquem vel tonsuram, potest reddere immunem à potestate Iudicis sæcularis, ita ut peccet contra religionem, si eum ad suum tribunal pertraxerit: ergo etiam rem sacram potest reddere immunem à venditione, ita ut si vendita pretio fuerit, peccetur contra rei sanctitatem, & non tantum contra obedientiam.

25
Simonia
Iuris hu-
mani.

Dico Secundò, Hæc simonia Iuris humani Primò locum habet in venditione beneficiorum secundum partem temporalem.

Immunitas
loci & pe-
sona est à
lege posit-
ua.

Secundò, in venditione quorundam minus spiritualium, ut officij sacræ, æconomi Ecclesiæ, aduocati Ecclesiæ, & similibus; & fortè etiam in venditione pensionum.

Tertio, in permutatione beneficiorum facta sine auctoritate Superioris, in renuntiatione reciproca, in simonia confidentiæ, & similibus.

Prior pars, de venditione beneficiorum, probatur;

26
In quibus
locum ha-
beat.

Venditio
beneficiorum.

Venditio beneficiorum.

tur; quia omnium sententia constat hanc esse simoniam; id enim plurimi Canones expressè habent: atqui non est simonia Iuris diuini, si non intendant aliud emere & vendere quàm ius fructuum, & ipsam dignitatem seu officium absque pretio transferant: ergo est simonia Iuris humani, sicut Iuris humani sacrilegium est; capere rem in Ecclesia, percutere Clericum.

Venditio officiorum.

Altera pars, nempe de venditione officiorum illorum, probatur cap. Saluator. 1. q. 3. vbi ad eandem rem adducitur auctoritas Concilij Chalcedonensis, quæ verbatim refertur can. Si quis Episcopus. 1. quæst. 1. his locis dicitur esse simonia vendere officium *œconomus, vicedomini, advocati, sacristæ, castaldi*: atqui non est simonia Iuris diuini; quia sunt officia temporalia; ordinata solum ad temporalium administrationem; nec est in illis vlla sanctitas per consecrationem vel benedictionem: nam *œconomus* est, qui res Ecclesiæ & Canonorum gubernat. *Vicedomini*, est œconomus rerum Episcopi. *Advocatus*, qui causis Ecclesiæ tractandis præest. *Castaldus* est, qui aliàs dicitur Maior domus, vt Glossa explicat: ergo solum est simonia Iure ecclesiastico.

27 *Obiectio.*

Dices vocari simoniam, quia pœna simoniæ tali venditioni constituta est. Sed hoc non satisfacit; idè enim pœnæ simoniacorum statuuntur, quòd simonia commissã sit, non autem idè dicitur commissã simonia, quòd pœnæ illæ sint contractæ, vt patet ex Canone Saluator, vbi sic dicitur: *Cur sancta Synodus Chalcedonensis, procuratorem vel defensorem Ecclesiæ, vel quemlibet regulæ subiectum, adeo per pecuniam ordinari prohibet, vt interuenientes quoque tanti sceleris anathematizet; nisi quod eosdem simoniacos indicet?* Ratio est, quia in his officijs est quædam dignitas ob coniunctionem, quam habent cum suppellectili sacra, vel cum rebus & ministris Ecclesiæ, ob quam dignitatem Ecclesia potuit statuere vt essent inuendibilia, & immunita à contractibus humanis; quæ immunitas non potest violari absque violatione illius dignitatis, à qua mediante Ecclesiæ statuto prohenit: sicut immunitas, & ius asyli concessum locis sacris, non potest violari absque sacrilegio & violatione sanctitatis, à qua illa immunitas mediante lege Ecclesiæ dependet. sicut enim Ecclesia per suam legem; qua prohibet à loco sacro (ob eius reuerentiam & sanctitatem) hominem auelli, constituit actum illum, quo legi obeditur in specie religionis, & contrarium, quo lex violatur, in specie sacrilegij, & ipsum locum sacrum facit materiam religionis & sacrilegij quoad hunc actum; ita hæc officia facit materiam religionis & simoniæ per suam legem; & actum venditionis & non venditionis facit actum simoniæ & religionis.

Quomodo fit in his simonia.

Hinc patet responsio ad prius argumentum Durandi: negandum enim est, id, quod tantum est malum ex Iuris prohibitione, esse solum contra obedientiam: esse enim contra obedientiam, est solum ratio generica, præter quam debet habere malitiam certæ speciei contra aliquam virtutem particularem, in cuius materia peccatur, & ex cuius motiù præcipitur. sic vesci carne in Quadragesima, Feria sexta, vel Sabbato, non solum est contra obedientiam, sed etiam contra temperantiam vel abstinentiam Christianam, quæ temperantiæ est species: & omittere Missam

28 *Ad argumentum Durandi.*

die festo non solum est contra obedientiam Ecclesiæ debitam; sed etiam contra religionem, qua Deum colere tenemur: & auellere furcæ loco sacro, est sacrilegium contra reuerentiam sanctitatis loci debitam. Eodem modo vendere vel emere officia illa temporalia Ecclesiæ, non solum est contra obedientiam, sed etiam contra religionis virtutem, quia præceptum humanum in materia alicuius virtutis, potest intuitu motiui illius virtutis, id quod non erat materia necessãria, facere materiam necessãriam; & actum, qui non erat necessãrius, facere necessãrium, ita vt virtus sine illo, vel certè cum eius contrario consistere nequeat, vt supra explicatum est. Ratio à priori est, quia in his concurret duplex ratio obligandi: altera generica, altera specifica. Generica est, quæ præcisè pronenit ex præcepto Superioris, abstrahendo ab hac vel ab illa materia virtutis. Specifica est, quæ supposito præcepto resultat ex conditione materiæ, & particulari honestate obiecti formalis seu motiui, quod Superior in illa materia respicit, & ob quod præceptum imponit.

Ad secundum argumentum, Etsi Ecclesia per suam prohibitionem ex re profana non faciat sacram, sicut per suam benedictionem & consecrationem; tamen facit vt illa res, propter ordinem quem habet ad rem sacram, fiat inuendibilis; & hoc sufficit ad obiectum simoniæ.

Tertia pars, de beneficiorum permutatione, probatur ex cap. Quæsitum. 5. de rerum permutatione. vbi Urbanus III ait, *Generaliter tenens, quod commutationes prabendiarum de Iure fieri non possunt, præsertim pactione præmissa, quæ circa spiritualia vel spiritualibus annexa; labem semper continet simonia.* & cap. Cum olim. 7. eodem titulo iubentur priuari suis beneficijs, qui ea propria auctoritate permutant. Ratio est, quia Ecclesia ob sanctitatem sacri ministerij potuit ea facere impermutabilia.

Aduerte tamen, hanc permutationem non dicitur proprie simoniam, sed tantum generali ratione & imitatione quadam; nam proprie simonia est, cum datur temporale pro spiritali; vt supra dictum est, & docet Sotas 1. 9. q. 5. art. 1. & q. 7. ar. 2. Petrus Nauarra lib. 2. cap. 2. num. 436. Arragon. q. 100. art. 1. & alij: idque patet ex facto Simonis, vnde nomen traxit. Confirmatur, quia aliud genus irreuerentiæ est dum datur temporale pro spiritali; aliud dum spiritalia pro spiritali contra præceptum Superioris.

Dicos, Cap. Quæsitum. 5. dicitur, *Pactio circa spiritualia vel spiritualibus connexa labem semper continet simonia.* & cap. vlt. de pactis, *Pactiones factæ pro quibusdam spiritualibus obtinendis; cum in huiusmodi omnis pactio, omnisque conuentio debeat omnino cessare, nullius sunt momenti:* ergo etiam commutationes aliarum rerum spiritualium erunt simoniæ censendæ.

Respondeo, Canones loqui vel de pactione in qua interuenit aliquod temporale, quod datur pro spiritali. vt cap. vlt. de pactis, & cap. 2. Quam pio, 1. q. 2. vel de beneficijs, quorum permutatio propria auctoritate facta, peculiariter est prohibita, vt cap. Quæsitum, & cap. Cum olim, supra. aliarum enim rerum spiritualium commutatio nusquam inuenitur prohibita: quod etiam Toleus fatetur lib. 5. c. 78. & Sotas 1. 9. q. 5. in fine.

Qq 3 Adde

Lex facit materiam necessãriam virtutis, quæ per se talis non erat.

Permutatio beneficiorum.

Dicitur simonia generaliori ratione.

De permutatione aliarum rerum, an simoniacæ.

Adde, in quibusdam rebus contraria consuetudine hinc Canonibus esse derogatum, ita ut etiam temporale aliquid liceat pacisci, ut infra dubitatione 8. dicitur.

De renuntiatione reciproca, & simonia confidentia infra dubit. 14. & 16.

DUBITATIO V.

Vtrum Papa possit esse simoniacus.

Respondeo & Dico Primò, Papam non posse incurrere penas simoniae iure ecclesiastico statutas; ut excommunicationem, suspensionem, inhabilitatem, &c. est communis DD. Ratio est, quia Princeps non subest suis legibus, quoad vim cogendi per penas, cum nemo iurisdictionem in seipsum habeat; sicut nec par in parem. Vnde etiam sequi videtur, eum, qui contrahit cum Papa, non incurrere hanc penas; et si contrarium sentiat Adrianus quodlibet. 9. & Ioannes Andreas ab ipso citatus, & multi alij. ratio est, quia hoc ipso, quo cupit aliquem secum sic contrahere, censetur illum eximere à lege quantum potest: non enim credibile est quòd velit illum punire pro opere ad quod inuitat, vel certe in quod consentit; sic enim seipsum condemnaret. Idem dicendum de Episcopo, qui ludum alea sub pena excommunicationis vetuit, & postea alium ad ludendum secum inuitat. Huius sententia est Sotus lib. 9. quaest. 5. art. 2. Silvester v. Simonia, quaest. 4. Palud. dist. 25. quaest. 4. art. 1. conclus. 3. Couarruias ad regul. Peccatum, part. 2. §. 8. num. 9. Vnde sequitur, talem non teneri renuntiare.

Dico Secundò, Papa potest contrahere culpam simoniae iuris diuini. ratio est, quia aequè ac alij subiectus est legi diuinæ & naturali.

Sed tota difficultas est de simonia iuris humani. Sotus putat, Papam non posse huius simoniae labem contrahere: idem sentit Silvester quaest. 4.

Respondeo & Dico Tertio, Verius esse Papam incurrere culpam simoniae iuris humani exigendo pecuniam pro officijs iure vendi prohibitis, vel pro beneficijs; nisi rationabilis causa sublit, ob quam illa lege censetur exemptus. Patet ex ijs quæ 1. 2. q. 6. art. 5. tradi solent, & docet Victoria relect. de simonia, n. 39. ratio est, quia obligatio, qua Princeps tenetur seruare legem suam, non oritur immediatè à voluntate & potestate Principis volentis se obligare, sicut ea obligatio, quæ est in subdito; (nam Princeps non est tibi Superior, ut seipsum possit immediatè suo præcepto obstringere) sed oritur ex ipsa rei natura. 1. ex conditione Principis & Reipublicæ, ex qua provenit ut ius naturale dicat Principem debere pati legem, quam ipse subditis imponit; L. 1. tit. Quod quisque iuris. & cap. Cum omnes, de constitutionibus: quod intellige, si ratio legis aequè in utriusque locum habeat. Vnde sequitur, Principem non posse seipsum pro arbitrio lege sua eximere, cum iure naturali teneatur se suis subditis conformare. quare si contra fecerit, peccabit pro conditione materiae virtutis præcepta; ut si non ieiunet tempore Quadragesimæ, peccabit contra temperantiam: si non seruet diem festum, contra religionem. Vnde si vendat officia Ecclesiæ vel beneficia, peccabit simonia. obligatio enim illa,

qua tenetur se conformare subditis, est generalis, quæ contrahitur secundum variam materiam, & species virtutum, ad quas subditi obligantur. Quòd si iusta causa sublit, quidam dicunt posse tunc secum dispensare, sicut cum subdito. Sed verius est, dispensationem hinc locum non habere; quia non obligatur ex imperio suæ voluntatis, sed iure naturali, in quo non potest dispensare. Neque verò eà est opus: quia posita causâ, cessat illa obligatio per se; eò quòd desinat illa ratio, ob quam se subditis debebat conformare.

Aduerte tamen, si abique iusta causa fecerit contra suam legem, non peccaturum mortiferè, modò scandalum ablit; quia non tenetur illam seruare, nisi illo iure, quo se tenetur conformare subditis. Sed de his plura 1. 2. q. 96. art. 5.

DUBITATIO VI.

Quotuplex sit simonia.

Respondeo, Duæ sunt præcipuæ diuisiones simoniae. Prior est, qua diuiditur *simonia* in eam quæ est *iuris diuini*, & in eam quæ *iuris humani*, de qua satis dictum est dub. 2. 3. 4. 5.

Alterà est, qua simonia diuiditur in *mentalem*, *conventionalem*, & *realem*. vide Nauarr. cap. 23. num. 102. & Caietan. v. Simonia, & alios.

Simonia mentalis vocamus propriè hoc loco, non quidem internum propositum, quo quis vult exterius simoniacè contrahere; (quamuis hoc etiam sic appellari possit) sed propositum internum, quo quis, dum confert alteri spirituale, intendit illum obligare ad reddendum temporale; vel contrà, quando confert temporale, intendit illum obligare ad reddendum spirituale, sine villo pacto externo: ut si quis seruiat Episcopo hac intentione ut in mercedem conferatur ei beneficium, & tandem beneficium conferatur, nulla tamen exterius, verbis aut nutibus facta conuentione, erit simoniacus mentalis.

Simonia conuentionalis est, quando non solum est internum propositum obligandi, sed etiam proceditur ad externam conuentionem, sine tamen executione, saltem utrimque facta. Et hæc conuentionio non tantum fit verbis expressis & directis, sed etiam obliquis & obscuris. interdum nutibus, vel sola pretij oblatione in speciem donationis; tamen ex circumstantiis aduerti potest. Est autem hæc conuentionalis duplex. Alia enim est *purè conuentionalis*, vtpotè neutrà ex parte completa. Alia est *conuentionalis mixta*, quæ completa est ex altera tantum parte, ita ut quodammodo conferatur beneficium, altera parte nondum soluente pretium; vel contrà, si soluatur pretium nondum collato beneficio. huius species est simonia, quæ dicitur *confidentia*, qua quis paciscitur cum eo cui confert vel renuntiat beneficium, ut eo cum suis fructibus vel eorum portione cedat alteri, v.g. nepoti, fratri, &c.

Realis est, quando pactio ex vtraque parte completa est, saltem inchoatè; ut si collato beneficij facta sit, & pretij pars soluta. hæc peior est quam conuentionalis; excepta ea quæ est confidentia, ut infra dicitur.

Sequitur nunc ut explicemus modos particulares, quibus simonia videtur posse committi.

D V B I -

32
Non contrahit penas iuris.

Nec qui cum illo paciscitur.

33
An labem simoniae iuris possint contrahere.

Obligatur Princeps suo legibus, quo modo.

Postea causâ, non est opus dispensatione.

34
Non peccat mortiferè.

35

Simonia conuentionalis, triplex.

Mentalis.

36
Conuentionalis.

Realis.